

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФТЕХОСВІТИ
У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Методичні матеріали для керівників методичних комісій,
викладачів суспільних дисциплін, методистів ПТНЗ (в
межах роботи обласної секції) «Реалізація нових
підходів у процесі самостійної роботи учнів на уроках
суспільних дисциплін»

м. Дніпропетровськ
2013

Зміст

1	«Реалізація нових підходів у процесі самостійної роботи учнів на уроках суспільних дисциплін» (для керівників методичних комісій, викладачів суспільних дисциплін, методистів ПТНЗ (в межах роботи обласної секції)).	Ст.3- 13
---	---	----------

Методичний проект

Тема : “Самоосвітня робота учнів – як форма організації навчання
М.п. «Реалізація нових підходів у процесі самостійної роботи учнів на
уроках суспільних дисциплін» (для керівників методичних комісій,
викладачів суспільних дисциплін, методистів ПТНЗ)

НМЦ ПТО . Методичний супровід.

Муха Н.О.

Методист суспільних дисциплін
керівник обласної методичної
секції викладачів-
суспільствознавців.

(історія, правові

дисципліни, економічні дисципліни,
Людина і світ, основи

етика, релігієзнавство, спецкурс
«Європейський вибір України»,
інш.)

Творча група викладачів
суспільних дисциплін ПТНЗ

Войчишина Л.Г.(ЗДЦПТО)

Швидка О.М. (НВЦ-2)

Прончакова Л. В.

(НЦПО)

Дерій З.В. (ОПТУ)

Захарченко О. І. методист (ЗДПЛ)

Зміст та загальна характеристика

I. Актуальність проекту. Нормативно - правові, педагогічні, науково-методичні засади сучасної світи набувають особистісно - орієнтованого змісту. Предметом посиленої уваги стала діяльність самого учня, яка забезпечує його самоосвіту, компетентність, формування себе як особистості, набуття свого внутрішнього змісту. Важливим є те що акцент зміщується з презентації готового навчального матеріалу на самооволодіння ним і набуття відповідних практичних умінь у процесі діяльнісного засвоєння інформації. Стимулюється розробка нової дидактики – «персонодидактики». Вона має приділяти особливу увагу теорії пізнавальної діяльності, практичній, профільній і профорієнтаційній (професійній) підготовці учнів. Перевага за індивідуальною спрямованістю – що значить забезпечення:

- домінування індивідуальних форм роботи над колективними (але не 100%)
- інтенсифікацію і раціоналізацію навчально-пізнавальної діяльності;

- комплексність, самостійність у побудові індивідуалізованого процесу навчання.

Тільки самостійно набуті знання формують творчий підхід до пізнавальної діяльності, до якісного засвоєння змісту навчальних предметів (за В.Сухомлинським).

Діяльнісний аспект виступає як загальноконцептуальна основа вдосконалення навчання.

За такого підходу усувається відчуження учня (він стає суб'єктом навчання) від власної навчальної діяльності.

З огляду на вищезазначене сучасний педагог має бути фасилітатором, а не брати на себе роль транслятора істини в останній інстанції, а тим паче «репродуктора», який вимагає простого відтворення знань. Отже, завдання педагога полягає в організації самостійної творчої діяльності учнів, у створенні та формуванні розвиваючого середовища для них. Засвоєння нової інформації чи способів діяльності має ґрунтуватися на розв'язанні певних проблем, виконанні завдань, що вимагають пізнавальної активності. Одне з найважливіших завдань учителя (викладача) – вирішити питання про те, як формувати внутрішню мотивацію, інтерес до навчання, як пошук розв'язку задачі учнем перевести у його внутрішню потребу. Одним із шляхів його вирішення є широке впровадження самостійної роботи учнів на всіх етапах уроку. Таким чином, формування змісту навчання має і надалі відбуватися у напрямі посилення в ньому діяльнісного компонента, практичної спрямованості, особистісної орієнтації, наближення до життєвих потреб кожного учня. Відповідно мають змінюватися підходи до оцінювання навчальної діяльності учнів. Як зазначається у Загальних критеріях оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, «поступальне вдосконалення загальної середньої освіти спрямоване на переорієнтацію процесу навчання на розвиток особистості учня, на навчання його самостійно оволодівати новими знаннями, на формування функціональних, мотиваційних та соціальних компетентностей.

У контексті цього змінюються і підходи до оцінювання результатів навчальних досягнень як складової навчального процесу. Оцінювання має ґрунтуватися на позитивному принципі, що передусім передбачає врахування рівня досягнень учня, а не ступеня його невдач (за вченням В.Сухомлинського)

Визначення рівня навчальних досягнень учнів є особливо важливим з огляду на те, що навчальна діяльність у кінцевому підсумку повинна не просто дати людині суму знань, умінь та навичок, а сформувати її компетентність як загальну здатність, що базується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, набутих завдяки навчанню.

Поняття компетентності не зводиться тільки до знань і навичок, а належить до сфери складних умінь і якостей особистості. Компетентнісний підхід до освіти передбачає вміння вести себе в у різних життєвих ситуаціях».

Вище зазначені проблеми оновлення навчально-виховного процесу а також результати конкурсу викладачів суспільних дисциплін на кращу методичну розробку уроку формування предметних компетенцій з історії зумовили необхідність створення методичного проекту - «Реалізація нових підходів у процесі самостійної роботи учнів на уроках суспільних дисциплін».(в межах обласної методичної секції викладачів - суспільствознавців)

II. Мета проекту:

- підвищення методичної культури викладачів з проблеми проекту.
- підвищення якості навчальних досягнень учнів, формування життєвих компетенцій засобами реалізації особистісного, діяльнісного та компетентнісного підходів у самостійній роботі з учнями на уроці.

III. завдання:

- забезпечення науково-методичного супроводу реалізації методичного проекту.
- виявлення нових, ефективних форм самостійної роботи з учнями підчас навчальної діяльності.
- Формування ППД з проблеми проекту.

IV.Методи та форми реалізації проекту: моделювання, опитування, порівняльні характеристики, експертна оцінка, спостереження; обласні науково-практичні, інструктивно-методичні відео-семінари, тренінги.

V. Учасники методичного проекту: обласна методична секція суспільних дисциплін НМЦ ПТО, методичні кабінети ПТНЗ, керівники методичних комісій, викладачі суспільних дисциплін.

Терміни реалізації проекту : (31.10.13р.- 23.04.2014р.)

Програма проекту.

А) Практичний відео-семінар викладачів історії (урок з використанням ІКТ) -31.10.2013р., НМЦ ПТО, МВПУПТ (відеозв'язок 10.00-13.00)

Б) Інформаційно - практичний семінар з правознавства -11.12.13р., ПТУ-2 10.00

В) Відео-семінар НМЦ ПТО для викладачів економічних дисциплін 12.03. 2014р., ПТУ-2 м. Дніпропетровськ, в режимі відеозв'язку. (10.00 – 15.00)

Г) Відео-виставка кращих наробок в проекті на сайтах навчальних закладів 23.04.2014р.-25.04.14р. (творча група керівники методичних комісій,викладачі)

Д) Тематичні тижні суспільних дисциплін – 09.2013р.- 05. 2014

Е) Методичний відео – міст викладачів ПТНЗ (з досвіду роботи) за підсумками проекту.(Учасники ТПАЛ, НЦПО, НПЛ, Соф. ПЛ, ОПТУ, ЗДЦПО, ПТУ-2 , ДЦПРКТС, МВПУПТ, МПЛ) 23. 04.2014р. НМЦ ПТО 11.00 -13.00 (Аналітична інформація з питань реалізації проекту.)

Методичні заходи реалізації проекту (в режимі відеозв'язку НМЦ ПТО)
для викладачів суспільних дисциплін.

1. Урок історії України з проблеми проекту (МВПУПТ). Відео-семінар для викладачів суспільних дисциплін ПТНЗ 31.10.2013р.10.00-13.00

2. Відео-семінар НМЦ ПТО для викладачів економічних дисциплін 12.03. 2014р., ПТУ-2 м. Дніпропетровськ, в режимі відеозв'язку. (10.00 – 15.00)

3. Відео-консультація Інформування викладачів курсу «Європейський вибір України» та керівників учнівських ЄК з питань підготовки до Дня Європи в навчальному закладі. 17.04.2014р. поч. в 11.00

4.Методичний відео-міст за підсумками методичного проекту «Реалізація нових підходів у процесі самостійної роботи учнів на уроках суспільних дисциплін». 23.04.2014р.11.00 Учасники відеозв'язку викладачі: НЦПО,ОПТУ, ЗДПЛ, ЗДЦПО,ТПАЛ, ДЦПРКТС, МВПУ ПТ , МПЛ, ПТУ-

5. Методичний марафон на сайтах ПТНЗ за підсумками роботи методичних комісій суспільних дисциплін . 23.-25.04.2014р. НЦПО,ОПТУ, ЗДПЛ, ЗДЦПО,ТПАЛ, ДЦПРКТС, МВПУПТ, МПЛ,ПТУ-6, та всіх інших ПТНЗ (відповідальні керівники м .к.) розміщують звіти, кращі розробки на сайті ПТНЗ з метою їх використання педагогами.

7. Методисти додають звіт щодо виконання методичного проекту викладачів суспільствознавців до звіту про методичну роботу навчального закладу в 2013-2014 н. р. до 15.06.2014р. (НМЦ ПТО к.4.)

Алгоритм

дій керівників методичних комісій суспільних дисциплін в межах проекту
(рекомендований творчою групою проекту.)

«Реалізація нових підходів у процесі самостійної роботи учнів на уроках суспільних дисциплін».(в межах обласної методичної секції викладачів - суспільствознавців):

1. Провести засідання методичної комісії суспільних дисциплін ПТНЗ (загальноосвітніх дисциплін) за участю викладачів історії, правознавства, основ правових знань, економіки, основ галузевої економіки, етики, «Європейського вибору України»,
 » Людина і світ » інші...з темою про реалізацію вище зазначеного проекту .

2. Розробити власну програму м.к. щодо втілення проекту в навчальному закладі. (також включити заходи НМЦ ПТО)

3. Орієнтовний план роботи викладача над проблемою.(приклад)

ПТНЗ _____

№	ПІБ	предмет	Індивідуальна тема викладача	Методичні заходи	терміни, відмітка про виконання.
1.	Козаренко О.С.	історія	«Форми і методи самостійної роботи учнів під час проведення узагальнюючих уроків. Збір науково-методичного матеріалу та вивчення ППД з проблеми;	1.Відкритий урок, 2.КМЗ, пам'ятка для учнів « Працюю на уроці самостійно», Презентація на засіданні м.к. результатів роботи в проекті. 3.Створення портфолію викладача « Я в проекті « тощо... 4. Діагностування навчальних досягнень учнів у проекті	1.31.10.13р 2.По виконанню навчальної програми. Протягом року до 06.2014р. Вхідне д. і вихідне.
2.	Зоренко Р.Т.	економіка	«Реалізація діяльнісного підходу в процесі самостійної роботи учнів на уроці економіки » Збір науково-методичного матеріалу та вивчення ППД з проблеми;	Відкритий урок, КМЗ , виступ на засіданні м.к. «Вивчення ППД з проблеми та застосування на уроках.» Розробка індивідуальних завдань на основі діяльнісного підходу.	

				Діагностування навчальних досягнень учнів у проекті	
3	Чупахін Н.Л.	економіка	<p>« Самостійна робота учнів під час вивчення нового матеріалу на уроках правознавства, та основ правових знань»</p> <p>Збір науково-методичного матеріалу та вивчення ППД з проблеми;</p> <p>* Розмістити свої нароби на методичному порталі вчителів</p>	<p>Розробка КМЗ уроків з відповідної проблеми, розробка пакету дидактичних матеріалів «На допомогу учневі « на основі компетентного підходу»</p> <p>Створення порт фоліо викладача.</p> <p>Участь в конкурсах, олімпіадах, Випуск з учнями Інф.-правового бюлетеня « Правовий всеобуч на допомогу однолітку»</p> <p>Діагностування навчальних досягнень учнів у проекті.</p> <p>Презентація результатів участі в проекті.</p>	
4	Петренко Т. А.	Людина і світ	<p>« Самостійна робота учнів на уроках «.</p> <p>Збір науково-методичного матеріалу та вивчення ППД з проблеми;</p> <p>* Розмістити свої нароби на методичному порталі вчителів</p>	<p>Відкритий урок, розробка ЕЗН , дидактичного посібника до програми предмету « Я в життєвих ситуаціях»</p> <p>« Як створити учнівський проект « Я громадянин »</p> <p>Виступ на пед. конференції в режимі он-лайн « Міжпредметні зв'язки в процесі викладання предмету « Людина і світ».</p>	

4.Участь у методичному відео-мосту за підсумками методичного проекту «Реалізація нових підходів у процесі самостійної роботи учнів на уроках суспільних дисциплін». 23.04.2014р.11.00

Учасники відеозв'язку викладачі: НЦПО, ОПТУ, ЗДПЛ, ЗДЦПТО,ТПАЛ, ДЦППРКТС, МВПУ ПІТ , МПЛ, ПТУ-2.

5.Інформацію про захід розмістити на сайті навчального закладу розділ « Новини», «методична робота».

Алгоритм виступу викладачів під час відеозв'язку Методичний марафон ПТНЗ : 23.04.2014р. 11.00. НМЦ ПТО

НЦПО -історія, право; ОПТУ – історія; ЗДПЛ- історія, економіка; ЗДЦПТО - історія,право;ТПАЛ історія, «Євровибір України»; ДЦППРКТС економіка,» Євровибір України»; МВПУ ПІТ-економіка; МПЛ- історія; ПТУ-2 право,економіка.

* Звіт про підсумки роботи в проекті (т.№ 1,методичні, дидактичні розробки, публікації в пресі, фахових журналах, ЕЗН, КМЗ, впровадження досвіду інш) викладача, про виконання власного творчого плану , результати навчальних досягнень учнів які брали участь в проекті в порівнянні з групами які навчалися за межами проекту. (таблиці2,3)

* Якими творчими розробками ви поділитесь зі своїми колегами.

*Ваші враження та побажання щодо проекту .

* Звіт розмістити на сайті навчального закладу.

Критерії оцінювання реалізації проекту викладачем.(щодо визначення рейтингу учасників проекту.)

Критерії оцінювання реалізації проекту впливають з мети та завдань проекту. Відповідно сформовані критерії оцінювання проміжних та кінцевих результатів. (для творчої групи проекту в навчальному закладі яку формує методист з представників інших методичних комісій).

- Сформовано творче порт фоліо кожного з учасників проекту (оригінальність); 1-10 б
- створено авторський веб-сайт проекту з розділом : самостійна робота учня ; 0- 20 б
- використано інтернет - ресурси в організації самостійної роботи учнів та викладачів. 0- 20 б
- проведена апробація власної технології самостійної роботи учнів на різних етапах уроку. (методична розробка з досвіду роботи) 0-30 б
- проведена інформаційна та роз'яснювальна робота серед учнів про їх участь в проекті . 1-10 б

- розроблені дидактичні матеріали реалізації особистісного, діяльнісного та компетентнісного підходів організації самостійної роботи на уроці

1-15 б

- створені ЕЗН, посібники, опорні конспекти ішн. для самостійної роботи учнів. 0-30 б
- адаптовані методики дистанційного навчання для індивідуальної роботи з учнями . 0-30 б
- Самостійна робота учня на уроці як засіб індивідуалізації навчального процесу. (методичні розробки з досвіду роботи) 1-15 б
- Самостійна робота учнів на уроці – як засіб формування життєвих компетенцій . (методичні розробки з досвіду роботи) 1- 20 б)
- Презентація результатів роботи викладача та учнів у проекті. 1 -20 б
- Результати навчальних досягнень учнів задіяних у проекті. 1-30 б

250 б

Рейтинг найкращих результатів у проекті визначається за 12 критеріями. 1,2,3, місце переможців проекту визначається за найбільшою кількістю набраних балів.

Переможців визначає творча група проекту. (якщо є можливість , представників творчої групи бажано також запросити з інших навчальних закладів.)

Методичний матеріал

Самостійна робота учнів.

Самостійна робота учнів на уроці є провідним засобом досягнення дидактичної мети уроку, активізації навчання.

Вимоги до самостійної роботи учнів.

1. наявність конкретної мети .
2. наявність конкретного завдання
3. чітка форма вираження результату
4. визначення форми перевірки
5. обов'язковість виконання с.р. кожним учнем , що одержав завдання.
6. зміст завдання повинен відповідати конкретній темі і меті уроку.
7. зміст і методичний апарат завдань повинні забезпечити пізнавальну діяльність на всіх рівнях самостійної роботи.

8. Для забезпечення якісного виконання с.р. необхідно індивідуалізувати завдання.

Підведення підсумків, реальні результати, аналіз.
(використати викладачеві під час презентації, при складанні звіту про виконану роботу.)

Таблиця (№1) для збору даних, що характеризують самостійну роботу учнів на уроках. (за Т.І. Шамовою)

Мета: проаналізувати, чиє самостійна робота учнів на уроці засобом включення кожного в діяльність щодо досягнення дидактичної мети кожного уроку.

ПІБ викладача ПТНЗ _____

Урок № 1

Предмет, курс _____ Тема _____
уроку _____

Урок № 2

Предмет, курс _____ Тема _____
уроку _____

Урок № 3

Предмет, курс _____ Тема _____
уроку _____

Зміст об'єктів спостереження	Аналіз самостійної роботи учнів на уроці		
	Урок № 1	Урок № 2	Урок № 3
1. Чи була на уроці самостійна робота?	•		
2. Скільки часу вона займала?	5 хв.		
3. На яких етапах була самостійна робота: <ul style="list-style-type: none">• При перевірці домашнього завдання (час)• При підготовці до засвоєння	- - -		

нових знань (час)			
• При вивченні нового (час)	+		
• При закріпленні (час)	+		
4. Чи підготовлена вона всіма попередніми етапами роботи ?	•		
5. На який характер діяльності учнів розрахована самостійна робота ?			
• Репродуктивний (час)	• 3хв.		
• Частково-пошуковий (час)	• 3хв.		
• Дослідницький (час)			
6. Форми організації самостійної роботи:			
• Загальна	+		
• Групова			
• Парна			
• індивідуальна	-		
7. Чи ефективно підведені підсумки самостійної роботи в досягненні дидактичної мети уроку?	•		
8. Оцінити значення самостійної роботи в досягненні дидактичної мети уроку.	•		

Умовні позначення:
+ реалізовано повністю ;
• реалізовано частково;
- нереалізована

Таблиця(№ 2) результатів навчальних досягнень учнівських груп які брали участь в методичному проекті.

№	№ Гр. к.	Кількість учнів	професія	предмет	Якість (7-12б.) навчальних досягнень учнів		Участь учнів у конкурсах		Розвиток раціоналізаторства та винахідництва	
					Початок проекту	Результ. проекту	Поч. проек.	Результ. проект.	Поч. проект.	Результ проект.
1	15	30	кухар	Спецтехн.	0	4	0	1	0	2
2	10.	30	Електро газоз.	Спецтехн.	2	5	1	3	0	1

вс		60			2	9	1	4	0	3
бо										
го										

Таблиця (№ 3) результатів(кількість) навчальних досягнень учнівських груп які не брали участі в методичному проекті.

№	№ Гр. К.	Кількість учнів	професія	предмет	Якість (7-12 б.) навчальних досягнень учнів		Участь учнів у конкурсах		Розвиток раціоналізаторства та винахідництва	
					Поч. навч. року.	Результ. навч. року	Поч. Н.р.	Результ н.р.	Поч. Н.р.	Результ н.р.
1	6	30	токарь	Спецтехн.	0	5	0	0	0	0

Увага !!!

Учасники проекту можуть отримати консультацію з проблемних питань в режимі онлайн на сайті НМЦ ПТО в програмі « Запитай у методиста»

Проект розміщено на сайті <http://nmc-ptp.dp.ua/>

**Розділ «загальноосвітня підготовка»
«суспільні дисципліни»**